

Muralla. Fotografia de Jordi Gironès

Geografia i medi natural

Remuntant l'Anoia, i dins el mateix congost de Capellades, format per la Serralada Prelitoral, se situa la Pobla de Claramunt. Aquesta vila sorgí de l'acull que li dispensà la gran fortalesa que s'alça damunt l'altiu turó situat a 461 metres d'altitud des d'on podem gaudir d'una gran panoràmica que evidencia la seva posició estratègica davant l'esmentat congost, pas i camí ral des de la Conca d'Òdena vers la capital comtal que era Barcelona.

El terreny és dominat per la brolla d'estepes i romaní amb pi blanc i restes de l'alzinar que havia dominat aquesta contrada.

La història

La gran fortalesa ja tenia unes dimensions considerables al segle X havent-hi referències del castell des del 979. Les primeres dades documentals daten del s. XI, quan apareixen els primers senyors de la dinastia Claramunt. Mentre alguns historiadors consideren que es tracta d'una dinastia netament catalana altres creuen que és d'origen franc.

Bernat Amat de Claramunt, mort el 1090, fou conseller del rei Ramon Berenguer I i va participar en la promulgació inicial dels «usatges» de Barcelona. Deodat Bernat de Claramunt, casat amb Ermessenda de Cardo-

na, utilitzà el títol de vescomte de Tarragona pels seus intents de repoblar aquella vila imperial. El seu fill, Bernat Amat de Claramunt accedí al títol de vescomte de Cardona.

El 1229, Guillem de Claramunt acompanyà el rei Jaume I el Conqueridor a l'expedició de Mallorca. Durant el segle XII, és coneguda la gran influència de Pere de Claramunt en el desenvolupament econòmic i social del Principat. L'any 1306, Berenguer de Claramunt feu transferència del castell i dels seus dominis a la poderosa casa dels Cardona.

El 1344, Hug Folc II, que fou el darrer vescomte i el primer comte de Cardona, atorgà la carta de repoblació de la Pobla de Claramunt a causa dels greus efectes produïts a la vila per una riada de l'Anoia.

Joan Ramon Folc II era aliat del rei Joan II durant la guerra entre aquest monarca i la Generalitat; motivat per aquesta aliança, el castell de Claramunt fou destruït l'any 1463 pels alçats contra el poder reial. L'hereu, Joan Ramon Folc III, que fou la figura més important del llinatge, i una de les més destacades de l'època, manà reconstruir les dependències i les defenses del castell l'any 1484. Enric Ramon Folc d'Aragó i de Còrdova, sisè duc de Cardona, obtingué tres vegades el càrrec de virrei de Catalunya, i l'any 1628 va ordenar una de les Capbreuacions del terme de Claramunt.

L'any 1653, Catalina Folc d'Aragó i de Còrdova es va unir en matrimoni amb Joan Francesc de la Cerda, vuitè duc de Medinaceli, passant a aquesta casa castellana tots els béns dels Cardona, i entre ells la baronia de la Conca d'Òdena-Claramunt.

El setembre de 1714, coincidint amb la rendició de la ciutat de Barcelona, fou ocupat el castell de Claramunt després de mesos de setge. Les tropes de Felip V destrossaren el que pogueren de les dependències i de l'església. Des d'aleshores el castell restà pràcticament inhabitable.

Els Cardona-Medinaceli nomenaven governadors i procuradors per a recaptar els

Pati i església del castell. Fotografia de Jordi Gironès

impostos i governar l'extensa jurisdicció dels dominis del castell (Torre de Claramunt, Carme, Capellades, Vilanova del Camí, Castellolí, Òdena, Orpí, Jorba, Montbui, Rubió, Mediona i Tous). L'aplicació de la justícia civil i criminal de l'antic feu no fou pas fàcil en aquest període. Les presons eren al castell, si bé després foren traslladades a la vila. Les sentències de mort tenien lloc a les «Forques del Grau» situades al vessant contrari de la muntanya dels Mollons, on els penjats eren abandonats del dissabte fins el dilluns en el camí ral a fi de posar en avís la població.

Les Corts de Cadis del 1812 donaren el cop definitiu al que quedava del feudalisme decretant l'abolició dels senyories; els territorials quedaren configurats com de propietat particular dels titulars, mentre els de caràcter jurisdiccional quedaven incorporats a la corona. Des d'aleshores el castell restà abandonat fins que a partir del 1960 l'Ajuntament i els Amics dels Castells començaren interessar-se per la seva restauració. L'any 1974 el castell passà a ser propietat de l'Estat i set anys després va ser transferit a la Generalitat i a partir de 1996 l'ajuntament de La Pobla de Claramunt passa a fer-se càrrec de la seva gestió. Actualment el monument pertany al Patrimoni Històric de la Generalitat de Catalunya essent un dels castells més ben restaurats i conservats del país.

L'edifici

El Castell ocupa un perímetre de 5.404 m² en forma de quadrilàter amb unes notables muralles defensives. El nucli residencial interior, amb grans sales i torres quadrades, ha estat ben restaurat. La torre de l'homenatge és poligonal amb onze cares. L'església del castell està dedicada a Santa Maria, és d'estil romànic i també ha estat parcialment consolidada després de la destrucció que va patir el 1463. D'aquesta església provenen les imatges romàniques del Sant Crist Vell i de la Mare de Déu de la Llet, que avui són a l'església parroquial de La Pobla de Claramunt.

Jordi Gironès Vilardebò
novembre de 2007

Muralla poligonal. Fotografia de Jordi Gironès